

I.

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2023/1524 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 20. srpnja 2023.

o privremenim mjerama liberalizacije trgovine kojima se dopunjuju trgovinske povlastice koje se primjenjuju na proizvode iz Republike Moldove na temelju Sporazuma o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 207. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽¹⁾,

budući da:

- (1) Sporazum o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane ⁽²⁾ („Sporazum o pridruživanju”), temelj je odnosa Unije i Republike Moldove. U skladu s Odlukom Vijeća 2014/492/EU ⁽³⁾, glava V. Sporazuma o pridruživanju, koja se odnosi na trgovinu i pitanja povezana s trgovinom, privremeno se primjenjuje od 1. rujna 2014., a stupila je na snagu 1. srpnja 2016. nakon što su taj sporazum ratificirale sve države članice.
- (2) Sporazumom o pridruživanju izražava se želja stranaka Sporazuma o pridruživanju („stranke”) za ambicioznim i inovativnim jačanjem i širenjem odnosâ te olakšavanjem i ostvarenjem postupne gospodarske integracije u skladu s pravima i obvezama koje proizlaze iz članstva stranaka u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.
- (3) Člankom 143. Sporazuma o pridruživanju predviđa se postupno uspostavljanje područja slobodne trgovine između stranaka u skladu s člankom XXIV. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. („GATT iz 1994.”). U tu se svrhu člankom 147. Sporazuma o pridruživanju predviđa postupno ukidanje carina u skladu s rasporedima iz Priloga XV. Sporazumu o pridruživanju i mogućnost ubrzanja takvog ukidanja i širenja njegova opsega.

⁽¹⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 11. srpnja 2023. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 20. srpnja 2023.

⁽²⁾ SL L 260, 30.8.2014., str. 4.

⁽³⁾ Odluka Vijeća 2014/492/EU od 16. lipnja 2014. o potpisivanju, u ime Europske unije, i privremenoj primjeni Sporazuma o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane (SL L 260, 30.8.2014., str. 1.).

- (4) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine koji traje od 24. veljače 2022. ima velik negativan utjecaj na sposobnost Republike Moldove da trguje s ostatkom svijeta, posebno zbog toga što se izvoz Republike Moldove oslanja na provoz preko ukrajinskog državnog područja i korištenje ukrajinskom infrastrukturom, koji su trenutačno u velikoj mjeri nedostupni. U takvim kritičnim okolnostima i kako bi se ublažili negativni učinci agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine na gospodarstvo Republike Moldove, potrebno je ubrzati razvoj bližih gospodarskih odnosa Unije i Republike Moldove te pružiti brzu potporu gospodarstvu Republike Moldove. Stoga je potrebno i primjereno nastaviti poticati trgovinske tokove i odobravati povlastice u obliku mjera liberalizacije trgovine za sve proizvode, u skladu s ubrzanjem ukidanja carina na trgovinu između Unije i Republike Moldove.
- (5) U skladu s člankom 21. stavkom 3. Ugovora o Europskoj uniji Unija osigurava koherentnost među različitim područjima svojeg vanjskog djelovanja. Na temelju članka 207. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije zajednička trgovinska politika vodi se u kontekstu načela i ciljeva vanjskog djelovanja Unije.
- (6) Uredba (EU) 2022/1279 Europskog parlamenta i Vijeća (*) prestaje važiti 24. srpnja 2023.
- (7) Mjere liberalizacije trgovine utvrđene ovom Uredbom trebale bi imati sljedeći oblik: i. suspenzija primjene sustava ulaznih cijena na voće i povrće; i ii. suspenzija svih carinskih kvota i uvoznih carina. Unija će tim mjerama produbiti gospodarsku integraciju Republike Moldove i Unije te privremeno pružiti odgovarajuću gospodarsku potporu u korist Republike Moldove i gospodarskih subjekata na koje utječe agresivni rat Rusije protiv Ukrajine.
- (8) Kako bi se spriječile prijevare, pravo na mjere liberalizacije trgovine utvrđene ovom Uredbom trebalo bi uvjetovati postupanjem Republike Moldove u skladu sa svim relevantnim uvjetima za stjecanje povlastica iz Sporazuma o pridruživanju, među ostalim s pravilima o podrijetlu predmetnih proizvoda i postupcima koji se na njih odnose, te sudjelovanjem Republike Moldove u bliskoj administrativnoj suradnji s Unijom, kako je predviđeno Sporazumom o pridruživanju.
- (9) Republika Moldova trebala bi se suzdržati od uvođenja novih carina ili davanja s istovrsnim učinkom i novih količinskih ograničenja ili mjera s istovrsnim učinkom na uvoz podrijetlom iz Unije, od povećanja postojećih carina ili davanja ili uvođenja bilo kakvih drugih ograničenja, osim ako je to jasno opravdano u kontekstu agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine. U slučaju da Republika Moldova ne ispunjava bilo koji od tih uvjeta, Komisija bi trebala biti ovlaštena privremeno suspendirati sve mjere liberalizacije trgovine utvrđene ovom Uredbom ili dio njih.
- (10) Člankom 2. Sporazuma o pridruživanju predviđa se, među ostalim, da su poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda te suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, povezanih materijala i sredstava njihove isporuke ključni elementi Sporazuma o pridruživanju. Stranke se na temelju istog članka obvezuju posebno na poštovanje sljedećih općih načela: poštovanje načela vladavine prava i dobrog upravljanja, borba protiv korupcije, kriminalnih aktivnosti, organiziranih ili ostalih, uključujući aktivnosti transnacionalnog karaktera, i terorizma, te poštovanje načela održivog razvoja i djelotvornog multilateralizma. Primjereno je uvesti mogućnost privremene suspenzije mjera liberalizacije trgovine predviđenih ovom Uredbom ako Republika Moldova ne bude poštovala te ključne elemente ili ta opća načela.

(*) Uredba (EU) 2022/1279 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2022. o privremenim mjerama liberalizacije trgovine kojima se dopunjuju trgovinske povlastice koje se primjenjuju na proizvode iz Republike Moldove na temelju Sporazuma o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane (SL L 195, 22.7.2022., str. 6.).

- (11) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji za privremeno suspendiranje mjera liberalizacije trgovine predviđenih u ovoj Uredbi u slučajevima u kojima uvoz na temelju ove Uredbe štetno utječe na proizvođače iz Unije koji proizvode slične ili izravno konkurentske proizvode. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ^(*).
- (12) Podložno Komisijinoj tromjesečnoj procjeni koja se temelji na redovitom praćenju učinka ove Uredbe, a koja se pokreće na temelju propisno obrazloženog zahtjeva države članice ili na vlastitu inicijativu Komisije, potrebno je predvidjeti mogućnost ponovnog uvođenja carina koje bi se inače primjenjivale na temelju Sporazuma o pridruživanju na uvoz bilo kojeg proizvoda obuhvaćenog područjem primjene ove Uredbe koji štetno utječe na Unijino tržište sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda.
- (13) Godišnje izvješće Komisije o provedbi područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine, koje je sastavni dio Sporazuma o pridruživanju, trebalo bi sadržavati detaljnu ocjenu provedbe mjera liberalizacije trgovine utvrđenih ovom Uredbom.
- (14) S obzirom na gospodarsku situaciju u Republici Moldovi i prestanak važenja Uredbe (EU) 2022/1279 24. srpnja 2023., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu 25. srpnja 2023.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Mjere liberalizacije trgovine

Uvode se sljedeće mjere liberalizacije trgovine:

- (a) suspendiraju se sve carinske kvote utvrđene u Prilogu XV.A Sporazumu o pridruživanju i dopušta se bescarinski uvoz proizvoda obuhvaćenih tim kvotama iz Republike Moldove u Uniju;
- (b) primjena sustava ulaznih cijena suspendira se za one proizvode na koje se primjenjuje kako je određeno u Prilogu XV.B Sporazumu o pridruživanju; na uvoz tih proizvoda ne primjenjuju se carine.

Članak 2.

Uvjeti za ostvarivanje prava na mjere liberalizacije trgovine

Mjere liberalizacije trgovine iz članka 1. podliježu sljedećim uvjetima:

- (a) usklađenost Republike Moldove s pravilima o podrijetlu proizvoda i postupcima koji se na njih odnose, kako je predviđeno u Sporazumu o pridruživanju;
- (b) suzdržavanje Republike Moldove od uvođenja novih carina ili davanja s istovrsnim učinkom i novih količinskih ograničenja ili mjera s istovrsnim učinkom na uvoz podrijetlom iz Unije, od povećanja postojećih carina ili davanja ili uvođenja bilo kakvih drugih ograničenja, što uključuje i diskriminirajuće unutarnje administrativne mjere, osim ako je to jasno opravdano u kontekstu agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine; i

(*) Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (c) poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda od strane Republike Moldove, kao i suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, povezanih materijala i sredstava njihove isporuke, poštovanje načela vladavine prava i dobrog upravljanja, borba protiv korupcije, kriminalnih aktivnosti, organiziranih ili drugih, uključujući aktivnosti transnacionalnog karaktera, i terorizma, te poštovanje načela održivog razvoja i djelotvornog multilateralizma kako je predviđeno u člancima 2., 9. i 16. Sporazuma o pridruživanju.

Članak 3.

Privremena suspenzija mjera

1. Ako Komisija utvrdi da postoji dovoljno dokaza da Republika Moldova ne ispunjava uvjete utvrđene u članku 2., ona može provedbenim aktom u cijelosti ili djelomično suspendirati mjere liberalizacije trgovine predviđene u ovoj Uredbi. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 5. stavka 3.
2. Ako država članica zatraži da Komisija suspendira bilo koju od mjera liberalizacije trgovine iz ove Uredbe zbog toga što Republika Moldova ne ispunjava uvjete utvrđene u članku 2. točki (b), Komisija u roku od četiri mjeseca od tog zahtjeva daje obrazloženo mišljenje o utemeljenosti tvrdnje države članice o neispunjavanju uvjeta. Ako Komisija zaključi da je tvrdnja utemeljena, ona pokreće postupak iz stavka 1. ovog članka.

Članak 4.

Ubrzana zaštitna mjera

1. Ako se proizvod podrijetlom iz Republike Moldove uvozi pod uvjetima koji štetno utječu na Unijino tržište sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda, Komisija može na uvoz tog proizvoda u bilo kojem trenutku provedbenim aktom ponovno uvesti carine koje bi se inače primjenjivale na temelju Sporazuma o pridruživanju. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 5. stavka 3.

Carine koje bi se inače primjenjivale na temelju Sporazuma o pridruživanju mogu se ponovno uvesti na onoliko dugo koliko je potrebno da se suzbiju štetni učinci na Unijino tržište sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda.

2. Komisija redovito prati učinak ove Uredbe uzimajući u obzir informacije o izvozu, uvozu, cijenama na Unijinu tržištu i proizvodnji u Uniji proizvoda na koje se primjenjuju mjere liberalizacije trgovine na temelju članka 1. točke (a).

Komisija svaka dva mjeseca obavješćuje države članice o rezultatima redovitog praćenja, počevši od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

3. Komisija provodi procjenu stanja na Unijinom tržištu sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda radi ponovnog uvođenja carina. Ta se procjena pokreće:

- (a) na temelju propisno obrazloženog zahtjeva države članice koji uključuje dostatne dokaze *prima facie*, razumno dostupne toj državi članici u skladu sa stavkom 4., o uvozu koji štetno utječe na Unijino tržište iz stavka 1.; ili
- (b) na inicijativu Komisije, nakon što Komisiji postane očito da postoje dostatni dokazi *prima facie* o uvozu koji štetno utječe na Unijino tržište iz stavka 1.

Procjena iz prvog podstavka zaključuje se u roku od tri mjeseca od njezina pokretanja.

4. Pri provedbi procjene na temelju stavka 3. Komisija uzima u obzir sva relevantna tržišna kretanja, uključujući učinak predmetnog uvoza na stanje na Unijinu tržištu sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda. Ta procjena uključuje čimbenike kao što su:

- (a) stopa i obujam povećanja uvoza predmetnog proizvoda iz Republike Moldove, u apsolutnom i relativnom iznosu; i
- (b) učinak predmetnog uvoza na proizvodnju i cijene u Uniji, uzimajući pritom u obzir kretanje uvoza iz drugih izvora.

Ovaj popis nije iscrpan i u obzir se mogu uzeti i drugi relevantni čimbenici.

5. Ako Komisija na temelju procjene iz stavka 3. smatra da je Unijino tržište sličnih ili izravno konkurentskih proizvoda pogođeno štetnim utjecajem i namjerava ponovno uvesti carine, ona u *Službenom listu Europske unije* objavljuje obavijest o ponovnom uvođenju carina na uvoz tog proizvoda koje bi se inače primjenjivale na temelju Sporazuma o pridruživanju. Obavijest sadržava sažetak glavnih rezultata procjene i u njoj se navodi rok u kojem se zainteresirane strane mogu očitovati u pisanom obliku. Taj rok ne smije biti dulji od 10 dana od datuma objave obavijesti.

6. Ako iznimne okolnosti zahtijevaju hitno djelovanje, Komisija može, bez primjene postupka iz stavka 5. i nakon što obavijesti Odbor za zaštitne mjere osnovan člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EU) 2015/478 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾, poduzeti sve preventivne mjere koje smatra potrebnima.

Članak 5.

Postupak odbora

1. Komisiji u pogledu članka 3. stavka 1. ove Uredbe pomaže Odbor za carinski zakonik osnovan člankom 285. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Komisiji u pogledu članka 4. stavka 1. ove Uredbe pomaže Odbor za zaštitne mjere osnovan člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EU) 2015/478. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 6.

Ocjena provedbe mjera liberalizacije trgovine

Godišnje izvješće Komisije o provedbi područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine sadržava detaljnu ocjenu provedbe mjera liberalizacije trgovine predviđenih u ovoj Uredbi i uključuje, u mjeri u kojoj je to primjereno, ocjenu društvenog učinka tih mjera u Republici Moldovi i u Uniji. Informacije o uvozu proizvoda iz članka 1. točke (a) objavljuju se na internetskim stranicama Komisije te se ažuriraju jedanput mjesečno.

Članak 7.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu 25. srpnja 2023.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2015/478 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2015. o zajedničkim pravilima za uvoz (SL L 83, 27.3.2015., str. 16.).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10.10.2013., str. 1.).

Primjenjuje se do 24. srpnja 2024.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. srpnja 2023.

Za Europski parlament

Predsjednica

R. METSOLA

Za Vijeće

Predsjednik

P. NAVARRO RÍOS
